

הדהודים # 3 RESONANCE

מטריקס - חדשות, הגיגים ומאמרים ללא ציטטות

המכון הישראלי לאנליזה קבוצתית

עורכים

מזכירה- הדר בר יוסף

חברי מכון : תרמו ל"הדהודים" ... אתם מוזמנים לכתוב הגיג, לשתף במידע, לחלוק
חויה.

הכל מעניין אותנו!

כתוב למזכירה vaad@iiga.org.il

	חברי הועד המנהל	
	דר' רובי פרידמן : יו"ר המכון robif@netvision.net.il	
	דר' אבי ברמן : יו"ר ועדת הוראה a_berman@012.net.il	
	מר יהושע לביא : יו"ר ועדה אקדמית laviej@netvision.net.il	
	גב' מרית יפה מילשטיין : יו"ר ועדת כספים ותפעול marimils@gmail.com	
	דר' פנינה רפפורט : יו"ר ועדה מדעית ps_rapp@netvision.net.il	

תוכן עניינים

4	A מבוא
5-8	B הודעות : ברכות – נורית,סיום מחזור ב' , בני ריפא,חיים וינברג סדנת אביב 2013 הזמנה לתוכנית הכשרה אוק' 2012 תוכנית הסדנאות
9-10	C מאמרים קצרים : 1. ג'ון שלפו ברסקי. 2. גליה נתיב.
11-18	D פינת ההרהורים : שירים מאת אריק מוס. המקום של הוטרנים בארגון – אריק מוס רב דורות בקונפליקט או בהשלמה – סוזי שושני 'להיבדל מהאלים' – מישאל חירורג
19-22	E חוויתי – רשמים מהתחנה. 1. מישאל חירורג 2. טובי שכטר
22-25	F פינת הסטודנט – יעל דורון טיפול אונליין
25	G ספרים חדשים – התערבויות בטיפול הקבוצתי אנליטי –מדריך.
26-33	H NATIONAL/INTERNATIONAL - חוויותיהם של אורי לוין,רובי פרידמן וחיים וינברג מכנס EFPP באתונה חוויות ותגובות על הכנס בקרטחנה – רובי פרידמן,חיים וינברג ובני ריפא מה בין כנסים קבוצתיים לכנסים זוגיים.- חיים וינברג
34	I אנשים מוכרים, מה זו קבוצה בשבילי ? MALCOLM PINES
35-39	J MATRIX תמר עיני להמן על פרשת "שלח"

שלום חברי מכון יקרים,

ההתלהבות ההתחלתית שאפיינה את שני ה"דהודים" הראשונים הצטננה אך לא פגה. לקח לנו הפעם יותר זמן מהמתוכנן כדי להוציא את הניוזלטר הנוכחי. הסיבות הן בודאי גרופאנליטית... אך בתקופה העמוסה, גם בחיפוש אחר הד ועוד... הדהודים מספר 3 יצא. קבוצת העורכים השקיעו כדי להוציא ניוזלטר מעניין. וגילינו שוב ש... כיף לפרסם ביחד, ואפילו נראה לנו שה"תוצר" שווה וחשוב. בשם כל העורכים: סוזי שושני, תמר להמן עיני וחיים וינברג ועורכי הפינות: אריק מוס, יעל דורון ואורי לוין, אנו מאחלים קריאה מעניינת ומעשירה.

התכנים המגוונים קשורים לאנליזה הקבוצתית, לתכניות ופעילויות של המכון ולחברי המכון.

סוזי שושני מארגנת את הפרסומים לפעילויות הקרובות, במיוחד את ההכנות לתוכנית ההכשרה שתפתח באוקטובר הבא והסדנאות שחברי המכון מקיימים. כל הפעולות האלה הם בדמינו, ואנו מבקשים את שיתוף הפעולה של חברינו לקיומם. חשוב לנו שתגייסו מודרכים, תלמידים, קולגות וכל מי שמתאים – כדי שיבוא ללמוד ולגדול איתנו במכון, לעסוק באנליזה קבוצתית ולהצטרף בהמשך לשורותינו על מנת לתרום ולהיתרם.

בהמשך תוכלו לקרוא את הרצאותיהם של ג'ון שלפו ברסקי וגליה נתיב מיום העיון המוצלח 'קשרים של שתיקה'.

אריק מוס משתף בדברים אישיים מאוד ומעיד על עצמו שהוא מרגיש מספיק בבית בכדי לחלוק עימנו את שירתו המרגשת. בעיני השירים מדהימים.

בנוסף בפינת ההרהורים משתפים אותנו במחשבותיהם והרגשותיהם אריק מוס, סוזי שושני ומישאל חירורג.

כמו כן ולאחר שעלה לאחרונה הנושא על ידי שרה קלעי, ניזכר ביום המכון שהותיר רשמים עמוקים ונחוה אותו דרך עיניהם של מישאל חירורג וטובי שכטר

יעל דורון חושפת אותנו לטיפול חדש – טיפול אונליין, לביישנים שבינינו.

אמליץ בחום על הספר "התערבויות בטיפול קבוצתי אנליטי- מדריך" מאת דיוויד קנארד, ג'ף רוברטס ודיוויד א. וינברג, בהוצאת אח.

NATIONAL/INTERNATIONAL לוקחת אותנו "להפלגה" לאתונה עם חוויותיהם של רובי פרידמן, חיים וינברג ואורי לוין מכנס ה EFPP ולחוויותיהם של רובי פרידמן, חיים וינברג ובני ריפא מהכנס בקרטחנה קולומביה.

בנוסף, חיים וינברג כותב על " מה בין כנסים קבוצתיים לכנסים זוגיים ? "

. MALCOLM PINES עונה על השאלה 'מה זו קבוצה בשבילי?'

מלקולם חגג 87 לפני כמה שבועות, ובעיני מדהימה הבהירות בה הוא כותב.

תמר עיני להמן שוב תעשיר אותנו בידע שלה מהתנ"ך והסתכלות מזוויות שונות על פרשת "שלח".

רובי פרידמן.

B. הודעות

1. **ברכות ותודה לנורית גורן** שהעמידה וריכזה שני מחזורים של תוכנית ההכשרה. אין מספיק מילים לתאר את גודל ההשקעה, המסירות והרצינות לאורך כל הדרך. ומעבר לכל תודה על הבן אדם שאת
2. **ברכות חמות למחזור 2** מחזור שני בריכוזה של נורית גורן סיים את הכשרתו ואנו מברכים את כל המסיימים ומאחלים להם בהצלחה
3. **ברכות לבביות לבני ריפא** עם קבלתך את פרס יקיר FELLOW בכנס של IAGP בקולומביה. מגיע לך ואנו גאים על הכנס שארגנת בירושלים (יחד עם שלום) ופעילותך ב IAGP ועל תרומתך הרבה בתחום של טיפול קבוצתי אנליטי.
4. **ברכות לבביות לחיים וינברג** עם קבלתך את פרס יקיר FELLOW בכנס של IAGP בקולומביה. פעילותך רבת השנים בתחום של טיפול קבוצתי בארץ ובעולם מוכרת ומוערכת ע"י כולנו. תרומתך להבנה וחקירה של התהליכים הקבוצתיים והחברתיים בארץ ובעולם הינה רבה ומבורכת. תודה ובהצלחה
5. המכון ממשיך במסורת של עשיית **סדנאות אביב בין לאומיות**. הראשונה נעשתה בעין גדי במרץ והשנייה מתוכננת למרץ 2013 במושב גונן. בנוסף לחומרים העשירים המקצועיים שאתם אנו נפגש בסדנה זו, אנו גם מאפשרים לאורחינו מחו"ל להכיר מקומות שונים ויפים מארצנו.

Intouchable

Alienation, Communication and Inclusion
Spring Workshop

We will try to get in touch with the feelings
which are excluded from our Mind,
groups and societies.

6 - 9 March 2013
Kibbutz Gonen

Dr. Robi Friedman and Mrs. Marit Joffe-Milstein
Co- chairs

6. תוכנית הכשרת אנליטיקאים קבוצתיים

מכון ישראלי לאנליזה קבוצתית

מזמין את המעוניינים לעסוק בטיפול קבוצתי אנליטי

להירשם

לתוכנית להכשרת אנליטיקאים קבוצתיים

[תוכנית ייחודית ללימוד האנליזה הקבוצתית](#)

[הכשרת אנשי מקצוע בטיפול קבוצתי אנליטי](#)

[הסמכה כאנליטיקאים קבוצתיים](#)

פתיחת מחזור נוסף - אוקטובר 2012

אנליזה קבוצתית

אנליזה קבוצתית היא גישה תיאורטית ויישומית, מיסודו של ס.ה. פוקס, העוסקת בהבנת היחיד, הקבוצה והחברה. היישום העיקרי שלה הוא - פסיכותרפיה קבוצתית (טיפול קבוצתי אנליטי).

אנליזה קבוצתית הינה דרך להבנת תהליכים קבוצתיים בקבוצות קטנות וגדולות, להבנת היחסים בין האדם לזולתו ויחסים בין הפרט לבין הקהילה שבתוכה הוא מתקיים.

אנליזה קבוצתית רואה בקבוצה את המשאב הטיפולי המרכזי שבו טמון הכוח המרפא עבור צמיחתו האישית של הפרט.

טיפול קבוצתי אנליטי נועד לאפשר עבודה אינטנסיבית ומעמיקה שמטרתה להפגיש כל אחד מהמטופלים עם עולמו הפנימי ועם האופן בו הוא משתקף בעולם. שואף לשפר את התקשורת של כל פרט עם עצמו ועם זולתו, מדגיש את פענוח התהליכים הלא מודעים ביחסים ואת השפעותיהם על התנהגותם והתמודדותם של האנשים עם משימות חייהם האישיות והחברתיות. הקבוצה מהווה משאב לריפוי, גדילה ושינוי.

בתקופת ההכשרה מוזמנים הסטודנטים להשתתף בימי מכון, ימי עיון וסדנאות שעורך המכון. לאחר סיום הלימודים הם מצטרפים כחברי מכון לחלק מרשת של מטפלים הממשיכים יחד מסורת של הקמת קבוצות והפצת הטיפול הקבוצתי האנליטי בקהילה.

חברי הסגל בתוכנית, מן הבכירים בארץ, ביניהם: סמדר אשוח, חני בירן, דר' אבי ברמן, מרים ברגר, נורית גורן, גב' ברכה הדר, דר' חיים וינברג, מוניקה טנאי, דר' הרצל יוגב, יהושע לביא, רות לביא, גליה נתיב, דר' עדו פלג, דר' גילה עופר, דר' רובי פרידמן, חגית צאן, דר' רחל צ'חנבסקי, דר' עינב קרניאל לאואר, סוזי שושני.

פרטים נוספים על תוכנית הלימודים, חברי הסגל ותנאי קבלה באתר המכון:

<http://www.iiga.org.il>

שאלות וביורורים:

גב' סוזי שושני – מרכזת תוכנית ההכשרה: 054-4247064

דר' אבי ברמן - יו"ר ועדת הוראה: 052-3951495

מכון ישראלי לאנליזה קבוצתית

המכון הישראלי לאנליזה קבוצתית מקיים סדנאות לימוד והתנסות בתחום הטיפול הקבוצתי והנחיית קבוצות.

הסדנאות נועדו לקרב אותנו ליידע העדכני ביותר בתחומנו מתוך עבודתם וניסיונם של חברי המכון. הסדנאות מונחות על ידי אנליטיקאים קבוצתיים ומתמקדות בתחומי מפתח של הטיפול הקבוצתי. כל סדנא מונחית באופן המשלב תיאוריה, חוויה ויישום.

הסדנאות מיועדות לחברי המכון ולסטודנטים וכן לאנשי מקצוע בתחום הטיפול הקבוצתי והנחיית קבוצות.

רשימת הסדנאות שנערכו השנה

- רחל אברמוביץ' - סדנת הכנה לכתיבת עבודת גמר ומאמרים.
- חני בירן - הסיזורה (CAESURA) על פי ביון
- אבי ברמן - שלב המרד בקבוצה – משמעותן של "התנגדויות למנחה" וההתייחסות אליהן באנליזה קבוצתית.
- חיים וינברג - הלא מודע החברתי הישראלי: מתיאוריה לחוויה.
- רובי פרידמן - חלומות בטיפול קבוצתי.

C. מאמרים קצרים

צלילי השתיקה והמאבק למילים

אנליזה קבוצתית בעיתות מצוקה

ג'ון שלפוברסקי

הקדמה

צלילי השתיקה

לכבוד הוא לי לשאת כמה דברים כאן אודות השתיקה.

אני אסיר תודה למכון הישראלי לאנליזה קבוצתית ובעיקר לפנינה רפפורט ולרובי פרידמן על הנדיבות שהם הראו בכך שהם הזמינו אותי. נושא השתיקה בפסיכותרפיה עלול להיראות ממבט ראשון כפארדוקסלי. האם יש בכלל הרבה מה לומר על עניין כל כך קטן?

אבל אי אפשר לומר שהשתיקה היא נושא קטן. בעיקר כשמדברים על קבוצות.

ברוקס אומר: "השתיקה היא חוויה שכיחה באנליזה הקבוצתית. לפי הגישה הזו שמתייחסת בכבוד ללקיחת התור בקבוצה, בכל זמן נתון יהיו יותר אנשים שישתקו מאשר ידברו. אז איך האנליזה הקבוצתית יכולה להבין יותר טוב ולהתמודד עם השתיקה?"

מילים, טקסט ומוסיקה הם מאפיינים שנדחסים בתוך החלל במשך זמן נתון. החלל הריק הוא האלמנט שבתוכו אנחנו חיים. בואו נתייחס למבנה של גלגל אופניים, כמו אטום, רובו הוא חלל. רק במרכזו, בשוליו ובחיבורים הדקיקים שבין המרכז לשוליים אנחנו רואים אלמנט מוצק. רוב החלל הוא ריק.

בפסיכותרפיה קבוצתית המקומות החרישיים של העולם הפנימי והבין אישי, החלל הפנימי והחלל הבין אישי מיוצגים ע"י ריקות ומחוברים במבנים עדינים של מילים.

איליץ (Illich) טוען ש: "שפה היא כמו פתיל של שתיקה עם צלילים בקצוות שבהם החללים הריקים מדברים. אם זה לא ככה אזי את המילים של הזולת כמו את השתיקות שלו, עלינו ללמוד כדי להבינם. לא הצלילים שלנו הם אלו שנותנים משמעות אלא דווקא ההפוגות הם אלו שיעשו אותנו מובנים. לימוד השפה הוא יותר לימוד שתיקותיה מאשר צלילה".

הדוק (Haddock) כותב ש: "אפשר להתייחס לשתיקה ממספר היבטים. ישנה השתיקה הדיאדית שבפסיכותרפיה האינדיבידואלית. השתיקה האינדיבידואלית בתוך הקבוצה. והשתיקה של כל הקבוצה. ישנה גם שתיקתו של המטפל או המאמן. ישנן שתיקות בקבוצות גדולות וישנם היבטים סוציו תרבותיים ודתיים בשתיקה."

הנה כמה שאלות מפתח בנוגע לשתיקה: מתי השתיקה היא נסיגה? מתי היא התקדמות? ומתי היא בסה"כ זמן ללא מילים? מתי דיבור מוביל לגילוי? מתי מילים משיחות את הדעת? ומתי אמיתותו של הדבר חבויה בין המילים אשר מתארות אותו?

בחיפוש אחר מענה לשאלות האלה אני אכלול בהרצאה הזו מספר סוגים נוספים של שתיקה.

ישנה שתיקה של הנושא שלא מדברים עליו, של הרגש שלא מכירים בו, שתיקה של בעיה שלא מודים בקיומה, או שתיקה של רוח או הישג אם בטיפול או מעבר אליו שלא זוכה באישור.

גליה נתיב כתגובה על הרצאתו של ג'ון שלפו ברסקי.

כבוד רב לי לדון על דבריו הפואטיים עמוקים והמקיפים של ג'ון.

אחרי הרצאה כל כך כוללת ועמוקה אני מרגישה שיש מקום לשתיקה. אך זה גם מוביל לאותו פרדוקס שדיבר עליו ג'ון בתחילת דבריו: עד כמה הדיון על שתיקה מלא במילים.

בכל זאת אנסה להתייחס לכמה מהדברים .

עם ההתעמקות בנושא של השתיקה מצאתי שמי שעוסק רבות בנושא של השתיקה ובהגדרתה שלא בפסיכותרפיה אלו הבלשנים. אשתף אתכם במעט מהידע שלהם. למשל על פי הגדרתו של בילמס שתיקה בשיחה היא העדר של דיבור או סוג מסוים של דיבור היכן שאמור להיות דיבור .

מיכל אפרת חוקרת הלשון העברית מפרידה בראש ובראשונה בין השתיקה המדברת eloquent silence (מה שג'ון מכנה communicating silence) לבין מושגים קרובים אליה כמו דממה הפסקה והשתקה. במובן הפשוט השולחן אינו שותק, רק מי שיכול לדבר יכול גם לשתוק . זאת אומרת שבשתיקה ישנה מידה מסוימת (רבה או מועטה) של בחירה בין דיבור לשתיקה ושל יכולת לממש בחירה זו.

כשם שהדיבור אינו מקשה אחת כך גם השתיקה פנים רבות לה. ישנה שתיקה שהבלשנים מכנים: "שתיקה רטורית" זוהי שתיקה שנועדה להגביר את הרושם של הדברים, כמו בשלט פרסום עצמת השלט גדלה ביחס הפוך למספר המלים הכתובות בו, וכל הממעיט הרי זה משובח.

קיקרו אמן הרטוריקה – ראה בשתיקה אחת מהאמנויות הגדולות של השיחה. ובהתייחסו לשתיקה קבע הובארד: "מי שאינו מבין את שתיקותיך, כנראה, שלא יבין את מילותיך"

לפי Tennen השתיקה היא אי הישירות הקיצונית. אם אי ישירות היא לומר משהו אחד ולהתכוון לאחר, הרי שתיקה היא עניין של לומר כלום ולהתכוון למשהו.

להמשך הרצאתה של גליה נתיב <http://www.iiga.org.il/apage/112371.php>

D פינת ההרהור

Contemplation Corner

בפינה זו אנו מזמינים את חברי המכון ואת כל קוראינו לשתף בחוויות, מחשבות ורגשות הקשורות לאגליזה הקבוצתית, למכון ולחברה שלנו. המטרה היא לתת לחברים במה לבטא את תחושותיהם הפרטיות בתקווה להעמיק את ההיכרות בינינו.

אריק מוס משתף בשיריו

Dark Raindrops

Eric Moss

My friends have reached their 60's

And what was once certain and fixed

Is no longer.

All is fragile and tenuous.

Most are at the top of their game.

Making one last push.

Squeezing the last juice from the orange,

The last toothpaste from the tube

They embark on building a house

Planning a trip, starting a business,

Before the dark raindrops are upon them.

Like a horse with blinders, they don't look left or right.

But, sometimes at night, when I'm all alone,

When rain washes the street clean of all that came before,

The fear strikes.

Is this it? Is this all there was?

Why Memory?

E.M. Jan., 2012

Memories . . .

They come flitting in and flitting out
Like fireflies lighting up the dark night
Sparkling for a few moments, and then going out.
One comes and goes, another takes its place
Thousands of them, a Milky Way of firefly-memories.

Memories leave behind trails of lives

Records of what once was.
Like the wakes of speeding boats
Millions of thrashing bubbles,
That sooner or later all disappear.

Memories light up our present day, briefly.

Reminding us of where we came from,
What we've done and who we were.
They illuminate everything we are, today.

Memories . . .

My Secret Dream

E.M. July, 2012

I used to dream I'd cross the Atlantic
With just the stars and the waves
I used to dream I'd hike in the mountains

to the snowline and into the caves.

But it seems that this is no longer to be

My body can no longer bear it

It's a thought that weighs quite heavily on me

And it hurts me to have to accept it.

Though the truth is that I always got sick in a boat

And I can't trek with only six toes

I suppose I could take a train to the peaks

But what if my heart then goes?

Toes, legs, lungs

So many fragile parts

The body's wearing down

I must take care of my heart

But, I still have a secret dream.

In the Springtime with flowers round every bend

I'll lightly tread the cross-Israel trail

With trekking poles and a friend

Trying for Poetry

(December, 2011)

I always thought that poets could say

What others cannot, and in a pithy way.

They take out their papers and move their pens

And build just the right phrase from beginning to end.

Now I'll see what I can do
To catch one fleeting feeling true
Before it drifts away and bursts
And disappears in the universe.

I often have the feeling of being lost
When evening comes early, the ground's covered with frost.
The snow which once called me out to play
Now whispers, It's cold; come out another day.

I wonder if I've been able to describe
A feeling I have as time flies by.
It visits me at age 68
As life hurls along at a da;;.

I'm not Going Back

E. M. June, 2012

Since I started using trekking canes
I feel better every day.
I roam the streets and cobbled lanes
Happy in every way.

I plunge them deeply in the dirt
And pull myself along
I twirl and dance and do a jig

And hum myself a song.

My children think I've lost my head
As I spring sprightly by
They don't realize I feel young again
Under a clear, blue sky.

Yes, it's clear and blue and cloudless, too
As I hike a dried-out stream bed.
Suddenly a rock hits my shoe.
I fall flat and bump my head.

I am bleeding and covered with mud
The forest rings with screams and shouts
They put me on some dirty old rug
And say, "Dad, no more trekking about!"

I slowly get up and wipe off the mud
It's true I'm pretty dirty.
But I start to walk and pick up speed,
To hell with their condescending worry.

I don't turn around to hear what they're saying
But I'll be damned if I'm going back
I couldn't care less if my flock is braying
I'll keep trekking my track.

המקום של הוטרנים (גימלאים, זקני הכפר) בארגון

אריק מוס

תפילה (מאלטרמן)

מתהלך לו אזרח ברחוב

ותפילה משפתיו קולחת:

- אם תתן לי, אלי, דבר-מה טוב,

הריני מוכן... לקחת.

במהלך השנה האחרונה של מחלתי נפגשתי לעיתים קרובות עם העמדה הבאה: "אל תדסקס את כאבך עם אחרים, כי הם אינם רוצים לשמוע ואינם יודעים מה לומר - עבורם זה משא כבד."

בהיותי חלק ממסורת ההתבוננות הגרופ-אנליטית, האומרת שכולנו חלק ממטריצה קבוצתית, הלכתי העדפתי איסטרטגיה אחרת. "הכל כלול" במטריצה. כפי שאומר המשורר הידוע ג'ון דון: "אין אדם שהוא אי..כולנו מחוברים ליקום. אל תשאל למי מצלצלים הפעמונים.. הם מצלצלים עבורך..".

לפיכך, אם אני כואב, זוהי חובתי החברתית הלגיטימית לחפש את חברי ולדבר איתם. לעיתים אני מדבר ולפעמים הם. אני קשוב, והם מקשיבים. וזה מה שמסייע בידי לספר לאחרים על כאבי. אני פורק מטענים. חלק אינם מתעניינים, ואחרים עסוקים בכאבם שלהם. השיתוף, תוך התהוות מערכות יחסים, הינו לב החשיבה הפוקסיאנית.

השקפת עולם זו עזרה לי לצלוח את השנה הנוכחית. אינני מחכה לאנשים שיתקשרו אלי. ההמתנה מובילה למבחנים, ואלו מובילים לקורבנות. אני יוזם קשר טלפוני והתכתבות במייל.

אך יש היבט נוסף בהתייחס לאנליזה הקבוצתית. תפסתי שחלק מקשיי במהלך השנה הם בזיקה לגיל. חולי מופיע לעיתים קרובות אצל אנשים מבוגרים יותר. כך גם דיס-אינטגרציה גופנית, אובדן עבודה, עזיבת הילדים את הבית, חרדת מוות. הצעירים של היום הם הוטרנים של מחר בארגון שקיומו הוא לטווח הארוך. הוטרנים זזים הצידה (או נדחפים קלות), ומתויגים כאבות מייסדים. פעם בשנה יש ארוחת ערב חגיגית של הארגון, בה נישאים נאומים חגיגיים של מחווה. דרך מחוות אלו יש נראות של האנשים הזקנים, אך חלק אחר מרגישים שביכולתם לחלוק את קשייהם רק עם אנשים במצבם.

ככל שעוברות השנים יש במכון שלנו יותר אנשים בתפקיד האבות המייסדים. מה מקומם? מה הצרכים שלהם? מה עבורם מקור הנאה? ניתן לומר שעניינם במוות ובמחלות נכות רב ובולט מאשר התעניינות כזו בקרב חברים חדשים וצעירים.

חשבתי על כל רבות. זמן מסוים רציתי להקים קבוצה קטנה באווירה אינטימית המיוחדת רק לוטרנים. ואולם, אז חשבתי שבעייתם של אנשים אלו הינה מבנית-ארגונית רחבה, סוגיה קהילתית. יש משהו לא פוקסיאני בהפרדת הוטרנים ממקומות משמעותיים בקהילתנו.

לסיכום, המכון עשה מלאכה ראויה באינטגרציה של הבעיה החדשה הזו. אך מה עוד ניתן לעשות כדי לסייע לוטרנים להמשיך ולקחת חלק בתפקידים משמעותיים? וכיצד יכולים הוטרנים הותיקים לעזור לעצמם?

רב דורות בקונפליקט או בהשלמה?

סוזי שושני

התלבטתי רבות אם לכתוב ולהביע את מה שעל ליבי ועל מחשבתי מזה כבר זמן מה. לא היה לי את האומץ של בני, מישאל ואריק ודי קינאתי בהם. ואז בא הדיווח של רובי על מה שקרה בכנס בקרטחנה (הדיווח בקטגוריית כנסים בינלאומיים עמוד 26) על מאבקים בתוך ארגון ובעקר על הפגיעה במי שתרם רבות לארגון, מחיקת העבר בהינף יד והקלות שבדחיקת האחר המשמעותי או אולי במידה מסוימת כפי שאריק אומר התעלמות מה"וטרנים".

אינני יודעת אם חיים הרגיש כך אך האסוציאציות לקחו אותי להרגשתי בתוך ארגון שבו אני פועלת ותורמת מזה שנים רבות.

בימים אלה אני צופה רבות באולימפיאדה ותוהה באיזו קלות ובאיזה כאב גיבורים ואלופים נעלמים ויהיה המלך החדש!!! נכון אני אומרת לעצמי כך צריך להיות: כל הזמן ישנה התפתחות, כל הזמן אנו שואפים קידמה, אנו הולכים ומשתפרים.

מקובל עלי לחלוטין מצב זה גם אם הוא כולל בתוכו עצבות ביחס למי שזמנו תם. הלב התרחב לי מהאיחולים החמים של נשיאנו לאריק הגודויסט והספורטאי הנפלא הזה וגם מקבלת הפנים הלבבית והמכובדת בשדה התעופה לו ולספורטאים אחרים מהמשלחת שלנו.

בהמשך לפני כשבוע, ראיתי בחדשות כתבה על אלוף משנה שמשרת עדין במילואים בגיל 70 וממשיך לתרום לצה"ל, באהבה רבה ובהערכה רבה מצד כל הגורמים. אף אחד בצבא לא שאל מדוע הוא עדין משרת בתפקיד... מתי ילך ויפנה מקום, או מתי ייתן הזדמנות לצעירים ממנו ועוד כהנה וכהנה. **יש מקום לו ויש מקום לצעירים ממנו.**

שאלות רבות עלו במוחי בעקבות היחס לספורטאי המצטיין שלנו, לקצין מהצבא ולמי שתרם רבות לארגון כמו חיים: האם יש מקום של כבוד לעשייה ולהשקעה הרבה, לנאמנות, לניסיון החיים, לידע שהצטבר עם הזמן, לפרספקטיבה של האדם המנוסה ובעיקר לאכפתיות ולאהבה שלו לארגון? האם יש מקום להערכה והוקרה אמיתית?

האם יש מקום להמשך עבודתו, האם הדלת פתוחה בפניו בתוך הארגון להמשך תרומתו, האם הוא יכול להמשיך להתבטא מבלי להרגיש אשמה שהוא לוקח מקום של צעירים? האם תהיה אוזן קשבת להצעותיו ולדעותיו? האם הוא יכול להמשיך להרגיש שייך? האם הוא צריך להקטין את עצמו על מנת לא להפריע לחדשים להתפתח ולגדול? האם עליו להיות בשולים או לפחות מאחורי הקלעים, להסתתר ורק לפעמים להזדחל לקדמת הבמה? האם יש איזה שהוא כבוד לזקני העם?

ומה יעשה אותו אדם שבכל זאת יתעקש לא לסגת, לא להעלם מאחורי הקלעים, לא להקטין את עצמו ויסרב "למות"? איזה מחיר הוא ישלם בארגון? כיצד הוא יוכל לצעוד יד ביד עם הקדמה עם הצעירים, וכשהריצה תהיה מהירה מידי הוא לבדו ידע לעבור להליכה.

הלוואי שנדע לענות לחלק מהשאלות, המחשבות ותהיות אלה. הלוואי שנמצא דרך להתמודד עם קשיים אלה בחיינו האישיים, במשפחתנו, במכון שלנו, בחברה הישראלית ובמדינה שלנו.

לדעתי אנו לא דנים ולא מתמודדים מספיק עם נושאים אלה. הם מטואטאים מתחת לשטיח.

אל תשכחו הצעירים של ימינו יהפכו במהרה לוטרנים של מחר וגם הם יחפשו קבלה, הערכה וכבוד. זהו, דברתי מספיק בשביל משהי שמפחדת לדבר בנושאים אלה.

תודה סוזי

"להיבדל מן האלים".

מישאל חירורג

לפני שנים רבות שירתתי במילואים, ורכשתי בעזה צופר לאוטו. כשהרכבתי אותו במכונית המיני-מיינור שהייתה ברשותי הסתבר שזוהי "זמבורה" של משאית. מאז, כשעקפתי וצפרתי קלות, נהגים חיפשו בראי משאית או קטר של רכבת. הבחנתי שנוכחותי הזעירה על הכביש מועצמת פי כמה בזכות קולו של הצופר.

יחסי כוח כאלו אינם מתנהלים רק על הכבישים. לדוגמה, היחסים הבין דוריים במכון חשבים ומסקרנים. נג'י, מטפל משפחתי, מדבר על "ניהול חשבונות" בין דורי, ועל "נאמנויות בלתי נראות". מושגים אלו עוזרים לי להבין היבטים סמויים וגלויים, מודעים ובלתי מודעים בחיי האישיים, המקצועיים והארגוניים. על איזה ערכים חשוב לי להיאבק ו"להעמיד על רגליים אחוריות", ומי מהווה עבורי דוגמה אישית ראויה לחיקוי. כאשר היה משבר ענקי במהלך לימודי הדיפלומה חשבתי שאני רואה "צל הרים כהרים". לפתע הסתבר שהפיצול בין הלומדים משחזר שסע בקרב ארבעת המורים שהגיעו מאנגליה. אפשר לראות שרידים לשסעים כאלו עד היום, כאשר הקשר עם מיצגי ה"כוחנות" של הימים ההם משתחזר בזמן הזה, ומורים שעשו נזקים בעבר מוזמנים למכון לעשות תיקון עכשיו.

כשנתקלתי בשירו של דוד אבידן (מצורף בקובץ) חשבתי שגם המונולוג שלי עלול להישמע לעיתים כקולו של האורקול מדלפי (שבעצם מסר לאנשים את מה שביקשו לשמוע):

"אדם יולד כדי
להידמות וגדל
כדי להיבדל...
..להיבדל מן האלים בלי
להידמות לבני אדם.."

הקול מועצם ומוגבר מתוך החשש שיישמע כקול ענות חלושה. ככל שיהיו תהליכים ומסגרות שבהם נשמיע את הקול אשר על ליבנו, כך נזדקק פחות ל"צופר המשאית".

E חוויתי

מייל שנכתב על ידי של מישאל חירורג לתיאטרון 'קרוב' לאחר יום מכון בתחנה :

לירון יקרה,

הרשי לי לבטא הוקרה ותודה על האירוח המרשים שהענקתם למכון הישראלי לאנליזה קבוצתית בתאריך 20.1.12. זכינו למקום מבטחים, "נמל בית", בתיאטרון "קרוב". ההצגה שצפינו בה קידמה ושדרגה את הדיון בינינו, כאשר המחשתם בה כיצד רוב יכול להתעמר במיעוט ולאבד את צלמו. צוות השחקנים הוא רענן ותוסס, והבימוי הוביל את תכני ההצגה ישר לקרביים. באופן לא מקרי (אם כי לא מתוכנן) התקיים האירוע ביום השואה הבינלאומי. כמכון שחלק ניכר מחבריו מטפלים שנים רבות באוכלוסיות מודרות בחברה יכולנו לראות את עוצמת המצוקות החברתיות שעלו מהשיח הממוקד בעקבות ההצגה. השאלה "מה הלאה?" תלווה אותנו ביתר שאת בעקבות האירוח המקרב שלכם. חשוב לי להודות במיוחד בשם אלו שהגיעו בפעם הראשונה לתחנה המרכזית ולסביבתה לצפייה בהצגה. אישית, ערכי הרוח של תיאטרון "קרוב" ושל "ספריית הרחוב" שהקימו העובדים הזרים נצורים בליבי לקראת המשך המאבקים שעוד לא תמו לבניית חברה בריאה יותר.

אין תחליף לתרומתכם ביום המכון, אנא העבירי תודה לניקו ניתאי ולכל השחקנים והצוות,

מכתב זה מבטא עוד תגובה, אחת מני תגובות רבות, של חברים במכון. אולי בגלל ששברנו שגרה והכרזנו על צעד קטן, פסיעה אל עבר המעגל החברתי המשמעותי כל כך באנליזה הקבוצתית. המרחב החברתי מתעתע, כי כל השקעה עלולה להיתפס כ"מעט מדי ומאוחר מדי". בשפתו של אריק מילר אפשר לראות בכך "פוליטיקה של מעורבות". באופן אישי, הרגשתי שבעקבות אמירה שלי ביום העיון על הנושא הזה היתה תגובה של עודד הנדל שאפשרה להבחין בין מעורבות לבין "אקטינג", בין לבחון רגשות ולחקור את ה"פנים-חוץ", לבין להתגייס לעשייה כמכון.

בעיני החיבור בין מבט החוצה אל החברה לבין השמירה על המשימה העיקרית שלנו כמכון הינו ברור חשוב במיוחד, תקף מעבר לעשייה האישית של כל אחד מאיתנו. בדמיון שלי, הייתי מחפש דרך לתחזק מקום של מרידה ומחאה, של ספקנות (כמו שאומרת החמישיה הקאמרית - "עוד באירופה הייתי סקפטית"). אווה אילוז, בסקירת הספר "המפה והטריטוריה" של מישל וולבק, אומרת: "קדוס זאת היכולת לדאוג למישהו באופן בלתי אנוכי לחלוטין. לאקדיה - שיעמום - יש זיקה לאי היכולת לטפל במת, לטפל במי שלא יכול לעשות דבר למענינו... בתרבות של גרויים אין סופיים, החושים והרגישויות המוסריות שלנו נהיים קהים, אנו נהיים אדישים ומתוחכמים, כולנו כאלה. על כן, רק הנורא (או הפורנוגרפי) יכול לעניין אותנו... והאירוניה נהפכת למפלט אחרון, אולי האימפוטנטי, של האינטלגנציה בפני עולם שמניח לנו להיסחף בחירות חסרת מרכז ומשקל" (סוף ציטוט).

אני מקווה ומאמין שביכולתינו להמשיך וללמוד כמכון את חירות הבחירה להגיע לסיור בתחנה המרכזית ובתיאטרון "קרוב". נדמה שהתקרבו עוד קצת הן לנושא החברתי, והן אחד לשני.

רשימה של טובי שכטר מיום המכון 'מתקרבים לשוליים הקשים'

... בא לי לשתף אתכם בחוויות אמש מיום המכון שהותיר אותי סחוטה מהורהרת ומעורערת

!!?? תוהה עם זה רק המפגש שלי עם הקצה או שגם אחרים נזרקו לשוליים

לפס דרכי לאזור התחנה המרכזית (gps) זה התחיל עם ניסיון להיאחז בעזרים טכנולוגיים
(שבשום נסיבות אחרות לא הייתי מעלה על דעתי להגיע לאזור עם רכב
מהר מאד הבנתי שמה שעובד באזורים אחרים ומוכרים לא עובד בקצוות! המולת האדם היעדר
(.. החוקיות המוכרת (לדוגמה ללכת על מדרכה, לעבור במעבר חצייה לאותת בעקיפה וכד
אינם רלוונטיים שלא לדבר על כך שקופסת הפלא שלי לא מכוונת אותי לחניה פינוייה ומצאתי עצמי
שלא אקבל בו דוח ושלא יפרצו לי לאותו או ידפקו לי אותו **מקום בטוח** סחור סחור בחיפוש אחר
!טוב, לבסוף מצאתי

! יצאתי מהאזור הבטוח שלי ונפלטתי להמולה, כמו בסרט מדע בדיוני
מבנה בטון ענק ערום וקר, אנשים הולכים אנא ואנא ללא סדר ברור על המדרכה הכביש פנימה
החוצה מהמבנה ים של צבע אנושי -קונטרסטי לגמרה למבנה במרכז והכבישים והבניינים
האפורים שמסביב

להגיע ולהצטרף לכולם -**הכניסה הנכונה פנימה** אני פוסעת מסביב מחפשת את

. **אין קליטה** מגלה שבתוח המבנה

בדקה האחרונה לפני שכולם יצאו כבר לסיור -מצאתי! תודה לאל אני לא לבד

יצאנו לסיור, משוטטים בקבוצה מובהקת -כאילו שלנו יש איזה שהוא מבנה ברור בקונטרסט (שוב!)
לכאילו כאוס שמסביב. בדוכנים מסביב מביטים בנו במבטים נוקבים עם חיוך קטן של ביטחון שהוא
בקונטרסט (שוב!) מוחלט לתחושת הבטן שלי. עדיין מנסה להשיב לעצמי את הפוקוס אחרי החוויה
של "כמעט איחרתי ופספסתי.." מתבוננת על עצמי מהצד ולא מבינה מה זה חוסר האיזון שתקף
אותי הבוקר??

נפלטנו לרחוב!

אני שומעת מהצד את אחד הרוכלים, בעל עסק מרשים של נעליים משומשות מצוחצחות למשהי
פרוסים כמו מסדר על שמיכה לפניו " לכו לחוף הים, יש שם בחוף ארומה, יפה שם! הים כחול יש
שם קפה..מה יש לכם לחפש פה? **לכו לים** " ...אני לא מעזה להסתובב אל האיש ולהתבונן, למרות
שזה מה שבאנו לעשות, לא? להתבונן?

וגם זו התבוננות!

ואולי זה עיקר ההתבוננות שהצלחתי להפיק בסופו של יום!

החוצה, פנימה, החוצה, פנימה....פנימה..

ולא שזה פעם ראשונה בתחנה, ברחוב, בנוף אנושי בעלי חזות שונה שבעצם אני מיעוט

ולא שלא מודעת למה שקורה ואיך "אנחנו" עצמינו מסובבים את הגב לאלפי מבקשי מפלט מדיני.

ולא פעם ראשונה שיש לי הכבוד להתבונן בבושה ובחוסר האונים מול התופעה (במיוחד שהלילות
האחרונים היו כל כך קרים- ואני נזכרת איך נישקתי לילדי בלילה לפני יומיים, כשהחדר חם במזגן
ולרגע עלה בי המחשבה על חסרי הבית בתל אביב והרהרתי לעצמי לשנייה "בטח יפרסמו בבוקר
בחדשות כמה מהם מתו בלילה בקור.." ומייד העפתי את המחשבה הזו לכל הרוחות מהתודעה

שלי!

חזרנו לבניי הגדול מבטון- ממהרים, לא עומדים בזמנים! לפני שנכנסנו לתיאטרון רצו חלק (ואני בינהם) לעמדת הקפה וחתפו עוגייה בכניסה להצגה.

חברי היקרים, העוגייה הייתה טעות!!!

"הנבחרים"- בבימויו של ניקו ניתאי השליך אותי ואת הקרביים שלי באופן הכי מילולי לעזאזל ומעבר לו.

ומהתגובות של כל מי שעמד אחרי ההצגה בתור לעמדת ארוחת הצהריים, אבל לא באמת מסוגל היה לאכול ביס- לא הייתי לבד!

התוכן מזעזע חודר ומפלח את הלב- סביב סיפור שהיה באמת משנת 47 של שני צעירים בריטים גבר ואשה, שנעצרו על אונס התעללות סדיסטית ולבסוף רצח של שמונה צעירים.

השניים על מזבח מצע תפיסתם את עצמם כיצורים נעלים ברוח נאצית ערכו ניסויים בצעירים "נחותים" ולבסוף "נפטרו" מהם.

כשסיפור המעשה מהווה רקע, שולבו סצנות של מציאות עכשווית סדיסטית (לא שאנחנו מעזים לרוב להתבונן או להגדיר את הדברים כך) מחיי יום יום: שוטרים המתעללים מינית בעוברת אורך, אונס של שני נערים בנערה, שני זונות מתעללות בטרנס שנקלע ל"אזור " שלהן, שני מפקדים מתעללים בטירון, שתי פקידות המתאלמות בזלזול מבחור המבקש שירות....

במשחק מדויק ומסוגנן בשילוב תנועה ושירה הפגינו שישה שחקנים כצוות וכיחידים כישרון וכן והפכו לי את המעיים כמו שאף סרט אימה לא עשה לי מעולם!!!!

לאחר שתפסתי את עצמי, מופתעת, מנסה בחושך באולם לראות בשעוני כמה זמן נשאר לסוף ה"התנסות" הזו נפלטתי החוצה לאור.

לגלות שאני לא לבד! כל המעשנים רצו לשאוף קצת חמצן- הבטתי בהם בקנאה וגעגוע-גם עשן סיגריה זה משהוא להיאחז בו אחרי הוואקום הזה שחשנו באולם.

אחרי הפסקת צהריים קצרה אך הכרחית לעיכול החומר והתאוששות, היוו הקבוצות הקטנות והמלאה מקור נחמה מסוים הן ברגשי והן באינטלקטואל שלי המתצפת לאורח היום בעצמי ובאחרים.

כמובן, כשעולה לסדר היום תכנים סביב סאדיזם ופיצולים עולה בקירבינו, העם הנבחר, אסוציאציות מן השואה. איך לא.

ויחד עם האסוציאציות הללו עולים קאונטראסוציאציות של איך נעז להגות באותה נשימה את מה שהיה "שם" עם מה שקורה"פה"....

ואם "שם" מטשטש את "פה" או שאנחנו מטשטשים את "שם" או שאנחנו מטשטשים את "פה"....- כל התשובות נכונות.

ואין מענה!!!

אני אישית הגעתי בשלב זה לגבול של מה שיכולתי לעכל, חווית חוסר האונים שלי אותה בנורית

הייתה לי משמעותית במיוחד התייחסות שנשלחה לעברי -ככה בדרך אגב.

והאסוציאציות שלי רצו למציאות הקטנה שלי מחיי יום יום שגם שם יש לי הכבוד והנחת להיפגש במנה מספקת של אטימות וחוסר אונים שמוציאה אותי לפרקים מהדעת.

הופתעתי מהאסוציאציה הדיאלקטית שעלתה בי -מריצת בוקר אמש, כשמצד אחד נהג מתיז עלי בחוסר התחשבות (וכמעט בכוונה) שפריצה של מיים ומותיר אותי כעושה ממורמרת ורטובה עד שד עצמותי לעוד חמש ק"מ עד הבית. ומיד זיכרון נוסף של זקנה עם מטפחת וחיוך נדיב עצרה לי במפתיע במעבר חצייה (כשלה זכות קדימה) ואפשרה לי להמשיך לרוץ לי ברצף בלי לעצור. נשארתי בסוף היום עם התייחסות של אחת מחברות המכון, שבמה שנראה היה לי כדרך אגב, הביטה בי ואמרה "אולי יש מקום גם להתבונן על איפה אנחנו משפריצים על אחרים בנוסף לאיפה משפריצים עלינו"....

ועם אותה חוויה של בפנים ובחוץ בחוץ ובפנים, שם ופה פה ושם..

אני והקרביים שלי יצאנו הביתה

סחוטים מעיפות....

F פינת הסטודנט

כתבה שנכתבה על ידי יעל דורון, מתמחה בשנה ב', ופורסמה ב YNET 03.06.12 (<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4237632,00.html>), בכתבה ישנו קטע המדבר על המכון ופוקס. (מסומן בצהוב)

טיפול אונליין: לביישנים שמתקשים למצוא זוגיות

האינטרנט כאילו נולד עבור אנשים מסוימים, שמתקשרים לייצר תקשורת מחוץ למחשב ונעזרים בביטחון שהרשת מקנה להם, לשבת בבית ולשוחח עם האחר בבטחה. מיזם חדש מאפשר לכל אותם ביישנים לקבל יחד טיפול פסיכולוגי דרך צ'אט או דרך וידיאו, הכי פנים אל פנים והכי אינטרנט שיש

השבוע עלה לאוויר מיזם חדש שמציע פלטפורמה אינטרנטית המאפשרת לקיים ברשת פגישה קבוצתית של עד שבעה אנשים עם פסיכולוג, שמשוחח עם כולם בזמן אמת. מדובר בטיפול קבוצתי אונליין, ומאחר שהמיזם נמצא עדיין בהרצה, טרם היה לי את העונג לבדוק אותו. עם זאת, מדובר בהזדמנות מצוינת לדבר על מה שהעתיד צופן לנו, בתחום הטיפול הנפשי- קבוצתי ברשת.

איך להתמודד עם לוחמה פסיכולוגית?

ימי מקצוע "הפסיכולוגיה של הרשת" ארוכים כימי האינטרנט עצמו, כלומר, די צעירים. אבל כבר בהתחלה, לפני ימי הפייסבוק, הטוויטר, יוטיוב ושאר שיתופי הקבצים, כשהרשת אפשרה לאנשים

להעביר אחד לשני בעיקר מילים – היה ברור שיש כאן משחק פסיכולוגי חדש, שמתכתב עם הפסיכולוגיה הישנה, אבל יש לו גם חוקים משלו.

הפסיכולוגיה של הסייבר-ספייס

אחד החלוצים בתחום, היה הפסיכולוג האמריקאי ג'ון סולר, שכבר ב-1996, הוציא את הספר (המקוון) הפסיכולוגיה של הסייבר-ספייס, ספר שבו תיאר את החוקים הנפשיים המייחדים את הז'אנר האינטרנטי.

באותם ימים הרשת הייתה עדיין בחיתוליה. קשה לדמיין או לזכור את זה עכשיו, אבל לא כולם היו מחוברים, לא כולם ידעו מה קורה שם. היו שמועות על רומנים וירטואליים, על צ'טים מסתוריים, הרבה מהומה עם מעט מאד ידע והבנה. ולכן, גם הרבה דעות קדומות.

ב-2001, כשפתחתי את פורום פסיכולוגיה ב-ynet, החברים שלי למקצוע הפסיכולוגיה הסתכלו עלי כמו שמסתכלים על משוגעת: "איך את מתכוונת לייעץ באינטרנט, כשאת לא באמת יודעת מי עומד מולך? איך את לוקחת אחריות כזו?", הטיחו בי בביקורתיות, ושפטו את מה שעשיתי כשטחי במקרה הטוב ו"לא מקצועי" במקרה הפחות טוב.

הייתי בטוחה שמה שאני עושה נכון ואמיתי. התרגשתי ושמחתי מהאנשים שכתבו מולי בפורום. מדי יום נכנסו אנשים חדשים, בשמות בדויים וכינויים משונים, שאלו שאלות פסיכולוגיות והתייעצו על דברים אמיתיים שקורים בחייהם. אבל מה שממש ריגש אותי היה, שתוך זמן קצר התארגנה בפורום קבוצת אנשים קבועה, שיחד איתי עזרו, ייעצו, ונתנו כתף, אוזן, לב (או קצות אצבעות ומקלדת), לטובת אחרים, זרים להם לגמרי. בפורום הקטן שלנו הלכה והתגבשה לה קהילה של ממש.

זה מאד הפתיע אותי בתחילת הדרך, להרגיש איך קבוצה "וירטואלית", של אנשים שנפגשו במקרה, היא קבוצה אמיתית לגמרי, עם אותם תהליכים חברתיים מוכרים, בהם תוך זמן קצר, בלי שמדברים על זה, נולד פתאום "מנהיג", "שעיר לעזאזל", "מלכת הכיתה" ואיך אפשר בלי "הליצן התורן".

היה מרגש, מסעיר ומפחיד לפעמים לראות איך קבוצה מקוונת עוברת את אותם תהליכים של קבוצה רגילה - אפוזיציות, קואליציות, הדרה של חלשים, סתימת פיות, וגם תמיכה, חום, והושטת יד ענקית של אנשים זרים לגמרי זה לזה.

איך להגיע לבחור שמאיים בהתאבדות?

שמחתי כשגיליתי ברחבי הרשת עוד כמה ישראלים שמתעסקים בתחום החדש הזה של "פסיכולוגיה של הרשת". היינו לא יותר משלושים אנשי מקצוע מכל הארץ, ומזל שהיה לנו אינטרנט כדי לתקשר, להתחבר, ולהתייעץ זה עם זה, כי לאט-לאט התרחבו הנושאים בהם טיפלנו. שוחחנו על איך עוזרים לבחור במצוקה נפשית קשה, שמספר בפורום שהוא רוצה למות, אבל בחיים האמיתיים אני לא יודעת מי הוא.

איך אפשר להגיע אליו, ואיך לעזור לו במקרה חירום. איך מתנהגים כשנערה מתבגרת מספרת בחסות חשכת השם הבדוי, שהיא עוברת התעללות מינית ממושכת במשפחה שלה? איך עוזרים? למי מדווחים? איך פועלים? הידע הפסיכולוגי שמצטבר כבר כמעט שני עשורים והטכנולוגיה שמשדרגת מרגע לרגע פתחו כבר מזמן את הפתח לטיפולים נפשיים ברשת, ויש לא מעט אנשים שעוסקים בכך, באופן חלקי או מלא.

לא לכל אחד האומץ לצאת מהבית ולהתיישב על ספת הפסיכולוג (צילום: shutterstock)

חסם או זרז, תלוי מה אתם עושים איתו

רשת האינטרנט כאילו נולדה עבור אנשים מסוימים, שלא יכולים לקבל טיפול נפשי בשום תנאי

אחר. היא הפתרון האולטימטיבי עבור אנשים שגרים במקומות מרוחקים, מנותקים, עבור אנשים בעלי מגבלה פיזית, שמתקשים או לא יכולים בכלל לצאת מהבית ולהגיע לטיפול, וכמובן עבור כל אותם אנשים סגורים וביישנים, שכל כך רוצים לפתור את הבעיה שלהם, אבל כדי להגיע לטיפול הם צריכים קודם כל להתגבר עליה.

אבל היא לא רק עבורם, כי כולנו כבר שם, חיים, נושמים, ומתנהלים אונליין. האינטרנט לא מחליף את החיים. אם רוצים להצליח ולהתקדם בחיים, צריך לדעת להיות בקשרים, להסתדר, להיכנס ליחסים עם אנשים. הרשת עלולה להיות חסם, שמפחית תקשורת ומנתק אנשים, אבל יכולה להיות גם זרז, שמקדם את היכולת של אנשים לתקשר ולהיקשר.

מראה לנפש

הטיפול הקבוצתי מיועד לאנשים שמעוניינים להרחיב את טווח המודעות שלהם, לבנות את הזהות ולחזק את תחושת הערך העצמי. הטיפול שואף לעזור לכל אחד מחברי הקבוצה למצות את היכולות האישיות שלו ולממש את הפוטנציאל שבו.

כמו כל גדילה, גם התהליך בטיפול הקבוצתי, כרוך לא פעם בכאב. כאב ההכרה על מה שאי אפשר, שלא היה, שאולי לא יהיה. בסופו של יום, הקבוצה מעודדת את חבריה לקבל את מה

שהחיים נתנו להם, ולהוציא מהמצב ומעצמם את המיטב. ההשתתפות בקבוצה משולה לכניסה ל"אולם שכולו מראות" שבו כל אחד מהחברים רואה את עצמו, דרך חברי הקבוצה האחרים, שמשמשים כבבואה של חלקי נפש שונים.

שיטת הטיפול הקבוצתי, על הזרמים השונים שבתוכה, התגלתה במחקרים רבים כיעילה, מקצרת תהליכים ומשפרת את תחושת המשתתפים לגבי עצמם ולגבי התפקוד שלהם בחיים. היא מתאימה לאנשים בריאים, נורמלים, עם בעיות בריאות ונורמליות של יחסים, קשרים ורגשות. השינוי מתחיל ביחד

המכון הישראלי לאנליזה קבוצתית מכשיר מטפלים קבוצתיים בשיטה שמשלבת הבנות פסיכואנליטיות עמוקות לגבי היחיד בקבוצה יחד עם התייחסות לקבוצה בפני עצמה. מייסד השיטה הגרופ-אנליטית, ס.ה. פוקס, הוא פסיכואנליטיקאי יהודי, שגלה, ממש כמו פרויד, בעקבות מלחמת העולם השנייה ללונדון. מלכתחילה היה פסיכואנליטיקאי "רגיל", עם מטופלים ששוכבים על ספה, ארבע פעמים בשבוע, ומדברים אל המטפל שאינם רואים, שיושב מאחורי ראשם.

במשך הזמן פוקס גילה שבחדר ההמתנה של הקליניקה נוצרת בכל פעם קבוצה ספונטאנית עם דינאמיקה מעניינת ומלמדת. גדולתו הייתה להאמין (בניגוד לכל מה שהאמינו בו באותם ימים) שאם מושיבים שמונה אנשים בחדר סגור ומוגן, עם מטפל שיושב על אחד הכיסאות ממש כמו כל האחרים, כשכל אחד רואה את כולם, וכולם רואים אותו, והעולם בחוץ נשאר בחוץ – מתרחש בחדר תהליך טיפולי, שמצמיח את כל המשתתפים.

המהפכה האמיצה של פוקס הוכיחה את עצמה. אנשים שיושבים ביחד בקבוצה מצליחים לעשות שינוי בעצמם, שינוי ממשי, אמיתי ומורגש. בהתחלה השינוי מתרחש בתוך החדר, ולאט לאט הוא חודר לחיים שבחוץ.

דפוסי חשיבה נוקשים, מנגנוני הגנה שכבר לא עוזרים יותר, פחדים שנולדו בעבר ותקיעות שלא עוזבת – יכולים לפנות את מקומם לחשיבה חדשה, משוחררת יותר, והתנהלות חופשית ואמיתית יותר בחיים. המהפכה הבאה, בחסות הטכנולוגיה החדשה, מאפשרת לנו לייצר קבוצות ברשת, מבלי לעזוב את הבית בכלל.

עכשיו כבר אפשר לדמיין את זה – קבוצת אנשים, ממקומות שונים בארץ (או בעולם) מתיישבים

ליד המחשב, נכנסים לתוך "חדר קבוצה" וירטואלי, ומתחילים לדבר אחד עם השני – דרך מילים כתובות, דרך קול, או אם כבר הולכים על זה עד הסוף – בוידאו-צ'ט. הכי פנים אל פנים, והכי אינטרנט שיש. ברוכים הבאים לטיפול קבוצתי אונליין.

G ספרים חדשים

יצא ספר חדש בטיפול קבוצתי בגישה פסיכואנליטית שהיום יצא חם מהתנור:

"התערבויות בטיפול קבוצתי אנליטי – מדריך"

מאת דיוויד קנארד, ג'ף רוברטס ודיוויד א. וינטר, בהוצאת א.ח.

הספר מאד קליני, ייחודי, שאסף, ארגן וערך תגובות של מטפלים אנליטיים בכירים המתייחסים כולם למצבים טיפוליים בטיפול קבוצתי. מלבד מקרים מתוך הטיפול הקבוצתי האנליטי שמובאים, יש מעט פרקים תיאורטיים – קליניים. אחד מהם הוא הפרק של מלקולם פיינס, ועוד פרקים קצרים שתורמים באופן יוצאים מהכלל.

כתב על הספר יהושע לביא, אנליטיקאי קבוצתי:

"לפני כמה שנים, באחד הקורסים שהעברתי בתהליך ההכשרה שלנו, השתמשתי בספר זה כבסיס ללימוד ודיון חי, ביחס התערבויות בקבוצה, יחד ובהשוואה עם התגובות של הסטודנטים.

הספר עשוי לשמש מורים, מדריכים וסטודנטים, כבסיס להתפתחות מקצועית בכל שלב בו הקורא נתון."

אני בעצמי בקבוצות דיון של מנחים וותיקים משתמש רבות בספר הזה ואוהב אותו מאד". (יהושע לביא).

נעזרתי שוב בעריכה המדעית בקבוצה של חברי מכון, שמדי פעם דנו והתווכחו על תרגום מושג: שולמית גלר, חיים וינברג, יהושע לביא, גילה עופר, ברכה הדר ועוד חברים שמדי פעם נחלצו לעזרת העברית.

כלומר ייחוד נוסף של הספר "התערבויות בטיפול קבוצתי אנליטי – מדריך" הוא שהוא עזר לגבש את המושגים גרופאנליטיים הקלאסיים, שבד"כ נכתבים באנגלית בשפה המקצועית העברית.

רובי פרידמן

H INTERNATIONAL NATIONAL/AL

רשמים מהכנס באתונה

רשמיו של רובי :

שלום חברים,

אני מבקש לדווח בקצרה על כנס מצוין ומוצלח שהתקיים באתונה בסוף השבוע האחרון. הוא נערך על ידי מקומיים (כדי להסביר לעומק את העניין הזה צריך שעה) ביחד עם 2 מחלקות מה EFPP (הארגון האירופאי לפסיכותרפיה פסיכואנליטית): הטיפול הקבוצתי והטיפול המשפחתי. גילה שלנו היא כאמור היו"ר של המחלקה הזו. מלבד עצם ההופעה שלה בתפקידה, היו לנו, כישראלים, כמה תפקידים לא קטנים: חיים ואני הנחינו את הקבוצה הגדולה, גילה ואני נתנו הרצאות מרכזיות והיו עוד ישראלים מהמכון שתרמו גם. אבל הדובדבן היה אורי לוין, שלא רק שהוא נתן הרצאה טובה, אלא גם זכה בפרס על ההגשה הטובה ביותר מבין הסטודנטים, וכובד על ידי כל המליאה. הוא הרצה על החלוקה בין ה"אנחנו" ו"הם" כמשהו בסיסי בקיומנו. פוקס היה אומר שהוא דיבר על ה FOUNDATON MATRIX.

הרגשנו מאד גאים

מלבד זאת זה היה כנס מרתק מעצם המפגש עם יוונים רבים בביתם, בעת המצוקה הזו, ועל השיחות הרבות בעניין הזה עם אירופאים רבים במסגרות השונות

רשמיו של חיים וינברג :

שלום כולם,

מצטרף לרובי בתחושה שהכנס היה מוצלח. האווירה הייתה חמה, האירוח של היוונים היה מעולה, היו כמה וכמה הרצאות טובות, והייתה לי אפשרות להעמיק קשרים ולחדש קשרים עם אנשים מעניינים ויקרים. זו פעם ראשונה שאני משתתף בכנס של EFPP. הדינמיקה שלה ארגון עלתה בבירור הן בקבוצה הגדולה והן במסגרות אחרות, במיוחד סביב שאלת השפה, ומאבקי הכוח שבהם נראה שלצרפתיים יש קול חזק.

רובי ואני הנחינו את הקבוצה הגדולה, למרות שהזמן בקבוצה הגדולה היה קצר, נראה שהיא הייתה משמעותית למשתתפים שרצו עוד. לא היו התגובות הרגילות של "לא שומעים" או "בשביל מה זה טוב?" למרות שליוונים רבים זו הייתה התנסות ראשונה בקבוצה גדולה. למדתי מהכנס רבות על היוונים ותגובתם על מצב המשבר הנוכחי. לא היה קל להם להתגבר על תחושת ההשפלה ולשתף אירופאים במה באמת עובר עליהם. נדמה לי שאיתרתי אצלם מנגנון של תנועה מאידיאליזציה של מנהיגים לאכזבה ודה-ולואציה שלהם. אין להם אמון במנהיגים כיום. זה אחרת לקרוא על הדברים מבחוץ ולהיפגש איתם מבפנים. פגשתי לארוחת ערב עמית וחבר יווני,

פסיכיאטר ילדים, שאמר לי "אני בכלל לא בטוח אם להאמין לפוליטיקאים שליוון יש חוב גדול!" רובי ואני הקדשנו את כל הטיסה חזרה לישראל לניתוח האירועים בקבוצה הגדולה ולהבנת הקאונטרטרנספרנס שלנו. האפשרות הזו למצוא את הזמן לעבד את האירועים והחוויות ביחד, העצימו עוד יותר את החוויה.

היו כמה ישראלים בכנס ותרומתם הייתה רבה. מבין חברי המכון בלטו ההרצאות של רובי וגילה. גילה הנחתה יחד עם מרינה מוצ'וביץ' מסרביה את מטריצת החלומות החברתית בכל בוקר. לצערי לא הייתה לי אפשרות להגיע לשם, אך שמעתי דיווחים שהיה חזק (גילה היא הנציגה של ישראל בארגון, חברת הוועד הבינלאומי וגם ראש החטיבה של האנליזה הקבוצתית. המעורבות שלה בכנס הייתה גדולה גם מאחורי הקלעים). בלטה גם ההרצאה של אורי לוי על "אנחנו והם" שגם זכתה בפרס. אני זוכר שמרים ואבי כתבו לפני שנים מאמר על הנושא עם דויד גוטמן. אורי גם הציג סדנה עם מרסיה הוניג (תלמידה בתכנית הדוקטורט שלי). סמדר בן אשר הציגה עבודה קבוצתית עם בדואים.

הלא מודע החברתי כיכב בכנס הזה: ארל הופר, ואמיק וולקן, בוב הינשלווד, דויד וגיל שארפ היו המציגים במליאה. השארפים, שעוסקים בטיפול זוגי ומשפחתי פסיכואנליטי, כתבו לאחרונה ספר על הלא מודע הבינאישי, שמאד מתקשר ללא מודע החברתי. הטראומה הנבחרת שוולקן מדבר עליה היא לדעתי מאבני הבינין של הלא מודע החברתי. הצגתי עם ארל, וולקן ודויד שארפ בפאנל כפול על הלמ"ד והחדר היה מלא. הצגתי גם עם מוריס ניצון ואתונה חתיליס (שהייתה יו"ר הכנס) בפאנל שחיבר בין החברתי לקליני.

עם מוריס ניצון חידשתי והעמקתי קשר שהחל בכנסים קודמים (החל מהכנס הבינלאומי בתורכיה 2003 דרך כנס האנליזה הקבוצתית לונדון 2011). מוריס הוא אדם חם ובלתי אמצעי. למרות מעמדו הבינלאומי הוא איש ללא פוזות. באחת מהפסקות הקפה (כפי שאמרתי, היוונים היו נדיבים באירוח למרות המצב הכלכלי. מול הכנס של האגודה האמריקאית לטיפול קבוצתי בו אפילו קפה לא ניתן בחינם - זה נראה כמו מדינת שפע :-). מצאנו עצמנו בשיחה עמוקה על פחד המוות שעומד מאחורי הרבה מפעילותינו. סיכמתי עם מוריס על שיחות סקיפ משותפות שהוא ייתן לתכנית הדוקטורט שלי.

גם עם דיויד שארפ נוצר קשר טוב. השארפים פתחו לאחרונה בישראל תכנית לטיפול זוגי ומשפחתי פסיכודינמי בניהולה של חני מן-שלו. הסדנה שלהם בה הציגו וידאו של ראיון עם משפחה ובה זוג ושני ילדים קטנים, הניחה מאלפת. האפשרות ללמוד על הדינמיקה הזוגית והאישית העמוקה מתוך הראיון הזה הייתה מדהימה והשארפים הנחו את הסדנה במיומנות רבה. גם ההרצאה המרכזית שלהם בכנס הייתה מלמדת ועזרה לי להבין יותר את המנגנונים שיוצרים את הלא מודע הבינאישי ואי לכך גם החברתי. מכוון שבתכנית הדוקטורט שלי אני מתכוון להוסיף מסלול של טיפול זוגי ומשפחתי, גם עם השארפים סיכמתי על שיתוף פעולה בתכנית שלהם בישראל.

שמחתי לפגוש חברים ותיקים בכנס. קשרים שנוצרים בכנסים הופכים עם השנים לקשרים משמעותיים והפגישות עם חברים אלו הן משמעותיות. חוץ מזה, איזו חוויה נהדרת זו הייתה אחרי הכנס ללכת עם רובי, אורי ומרסיה לפלאקה (רובע האוכל למרגלות האקרופוליס) ולשתות אוזו מול נוף הפרתנון!

רשמיו של אורי לוי :

שמח להצטרף לדיווח על הכנס שהתקיים באתונה בסוף השבוע האחרון.

הכנס כלל תוכנית מדעית עשירה ומגוונת, והיה אינטנסיבי מאד. קבוצות הבוקר כללו אפשרות למטריצת חלום חברתי, שהונחתה על ידי גילה עופר ומנחה מסרביה (מרינה), והתקיימה בשלושת ימי הכנס. השתתפתי במטריצה. התהליך היה מרתק ומפתיע. עושר החלומות והתגובות להם אפשרו תהליכים משמעותיים. לדוגמה,

לחקור תהליכי עומק ברמות מגוונות - הן ברמת הכנס עצמו והן ברמת החברה היוונית ויחסי יוון אירופה, נוכח המשבר העכשווי. למשל, האפשרות לראות כיצד יוון היא בו זמנית האב הקדמון, ערש ההיסטוריה המערבית, אך גם הילד הלא מפותח והמתקשה לקחת עמדה בוגרת ואחראית.

המטריצה הייתה גם מרחב מכיל ביותר למשתתפים בה, ואולי במובן מסוים לכל משתתפי הכנס. הדיבור היה אישי, נוגע, ואפשר למשתתפים רבים לחוש מוכלים. ההנחיה של גילה ומרינה הייתה מרתקת מקצועית ומאד מאפשרת.

בכל יום היו הרצאות בוקר. הן היו מעניינות אולם בשבילי היו קצת יותר מדי. שני דוברים בכל בוקר. אולי היה כדאי להסתפק באחד וביותר זמן דיון.

אחרי ההרצאות היו קבוצות דיון (כ 20 משתתפים בקבוצה) שמטרתן לאפשר עיבוד קוגניטיבי ורגשי של החומרים האקדמיים. באופן שהפתיע אותי, הקבוצה שלי (ואני יודע שכך גם בקבוצות אחרות), הפכה למקום חשוב ומשמעותי בכנס. למרות שהמוקד לא היה תהליכים בכאן ועכשיו, היו דיונים חשובים, נוגעים, ומורכבים. היה ניסיון כן ואמיץ ליצור דיאלוג בין קבוצות - גברים ונשים, צעירים ומבוגרים, יוונים ושאר העולם. (בכלל, הכנס כולו התאפיין לטעמי במאמץ מסוג זה, של ניסיון להבין, לדבר עם האחר). בשבילי זאת הייתה הדגמה לערך הרב שיכול להיות לקבוצה הבינונית בעזרה לייצר תחושה של "סיטיזנשיפ". אחרי ארוחת הצהריים הייתה תוכנית מדעית של הרצאות, סדנאות ופאנלים. נהייתי מסדנה לימודית של הזוג שארפ, שאמנם קצת אמריקאיים מדי בשבילי, אך הדגימו באמצעות קלטת טיפול משפחתי מעניין מאד, שהדגים את מושג הלא מודע האינטרפרסונלי שהם פתחו. עשה חשק לקרוא את הספר שלהם בנושא.

הקבוצה הגדולה, שרובי וחיים הנחו, הייתה כדרכן של קבוצות גדולות, עשירה ורוויה בהשלכות ורגרסיות, אך באופן מעניין, ולמרות הזמן הקצר בו התקיימה, היה בה הרבה מגע אנושי, בין אישי וגם בין עמים. חיים ורובי הנחו היטב. היה גם שונה להיות בצד של הישראלים העוזרים לאירופה, ולא כבדרך כלל, להיות הילדים הרעים שכולם מתעסקים עם הצרות שהם עושים.

מליאת הסיום והפרידה הייתה גדושה במשתתפים שנשארו עד הרגע האחרון, וזה היה מרגש. היה פרגון רב למארגני הכנס ולכל מי שתרום. היה יפה לראות כיצד ניתנה הכרה והערכה לכל כך הרבה אנשים, וגם לשני הארגונים שדחפו וארגנו את הכנס.

אני, באופן אישי, רוצה להודות לגילה על הדחיפה והעידוד שלה אלי, להשתתף ולהציג בכנס. במכון יש הרבה דמויות שעבורי הם מנטוריים מקצועיים כבר לאורך שנים, עוד הרבה לפני שהצטרפתי למכון וגילה היא אחת מהן. היה ממלא גאוה לראות את המקום המרכזי של ישראלים בכלל, ושל גילה בפרט, בארגון הכנס ובתרומה לו.

אני שמחתי על המקום שניתן לי ועל הזכייה בפרס. תודה רובי על הפרגון הרב.

כנס בקרטחנה קולומביה יולי 2012

רשמיו של רובי פרידמן מהכנס

מאד התגאינו באסיפה הכללית בכנס בקרטחנה, קולומביה, שבה הודיעו על כך שבני ריפא מקבל פרס יקיר FELLOW. מגיע לך ואנו גאים על הכנס שארגנת בירושלים (יחד עם שלום) ופעילותך הברוכה בIAGP.

מחבקים אותך.

אלא שלצערנו של רובנו בכנס - הטקס התקלקל ואיתה האווירה בכנס. שכן הועד המנהל החליט להשעות החלטה קודמת שלהם - להעניק גם לחיים וינברג את פרס יקיר הארגון. נוצר פיצוץ שהלך עמנו מרגע זה ועד שנסתיים הכנס.

והסיפור כך היה:

במהלך הקדם-כנס נערכה קבוצה גדולה. השתתפו בה כולם. ההנהלה רצתה שיצלמו. כמה בתוך הקבוצה הגדולה, ובראשם חיים ומרתה (אשתו) התנגדו, ומנחי הקבוצה הגדולה מיד הורו לצלמים להפסיק לצלם. מישהי בקבוצה הגדולה דיברה על הטרור בקולומביה. דוד גוטמן, שהוא הנשיא הנבחר (כעת כבר נשיא מכהן) של הארגון, קם ואמר שהטרור הוא כאן בקבוצה הגדולה - והסתכל על חיים. חיים נסער מאד וצעק עליו שלא ישתיקו אותו. סיימנו את הקבוצה הגדולה, ומסתבר ש"מישהו" שלח יותר מאוחר מכתב אנונימי המתלונן על התנהגות לא ראויה של חיים.

על בסיס זה, יורג בורמייסטר (היו"ר שהיה, שחלקנו מכיר אותו מהכנס בשדרות) והבורד החליטו להוריד את חיים מרשימת שכבר פורסמה של מקבלי ההוקרה. הם אף הזמינו את מנחי הקבוצה הגדולה "להעיד" על מה שהיה בקבוצה הגדולה.

הכנס רעש וגעש. בקבוצות קטנות וגדולות דברו על ההתנהגות התוקפנית של היו"ר החדש, על אינטריגות פוליטיות והבעיות של השתלטות בכוח של אגף "ארגוני" על ארגון, שבלאו הכי כבר דוחה את האנליזה הקבוצתית.

מעניין שכמה חודשים לפני זה נאבקתי כדי לבטל "מחיקה" שנעשתה באותה רוח: באתר שלהם נמחק שמו של פוקס כקו-מייסד, ונשאר לבד שמו של מורנו. בינתיים בהידברות עם יורג זה תוקן, אבל לא היה מקרי. כמו כן החקירה של התנהגות חיים כחבר הקבוצה הגדולה דמתה להפליא למצב הפוליטי בקולומביה, וכנראה גם לנטיות בארגון, שאינו מבין מה משמעות של הקבוצה הגדולה, של דמוקרטיה ושל ביטוי חופשי בארגון.

סוף טוב (אולי לא הכל טוב): אחרי הכנס הועד המנהל החליט "פה אחד" שאי אפשר על סמך מכתב אנונימי לבטל את הענקת הפרס לחיים כ"יקיר האגודה". אגב: חיים, ששירת את האגודה תשע שנים בוועד, כמו בני ריפא, ארגן עבור ש IAGP את כנס סאו פאולו. כעת הוא יקיר של שלוש אגודות (ה AGPA, ה IAGP והישראלית) ואנו גאים בו כנציגו.

נשארות הבעיות של מעמד האנליזה הקבוצתית בארגון הזה, איך נאבקים בזה אם זה חשוב, וכל מיני החלטות חשובות יותר ופחות. צריך לזכור שבכנסים גדולים יש חשיפה לסוגי טיפול שונים וחשוב שהאנליזה הקבוצתית תוכר בציבור המקצועי כדי שישתלמו בה.

בינתיים אנו שמחים בשני חברינו שזכו בהוקרה הגדולה של הארגון

כל הכבוד רובי

תגובתו של חיים על הכנס בקרטחנה

הסיפור שקרה בכנס ה-IAGP בקרטחנה, המחיש לי בעצמה למה בין התכוון כשדיבר על attack on linking. איך ניתן להסביר אחרת שחבורת אנשים בוגרים ובעלי דעה צלולה החליטו לפעול על במך מכתב אנונימי? איך ייתכן שהם לא הבינו את תוצאות ההחלטה שלהם והנזק שהם גורמים לארגון עצמו? במילים אחרות אפשר לקרוא לזה "טירוף מערכות". מובן שנפגעת עמוקות. למעשה הייתי בהלם כמה ימים אחרי כן ולקח לי זמן להיות מסוגל להתחבר לטבע המדהים שראינו בגלאפאגוס, שם ביקרנו לאחר הכנס. כמו במצבים פוסט טראומטיים, שחזרתי במוחי שוב ושוב את הרגעים הקשים שעברתי באסיפה הכללית, ותהיתי מה הייתי יכול לעשות כדי למנוע את האירוע.

מה שעזר לי הייתה התמיכה העצומה שקיבלתי הן במהלך האסיפה הכללית, כאשר המשתתפים קמו אחד אחרי השני להביע את מחאתם ותמיכתם, בארוחת הגאלה החגיגית שהתקיימה באותו ערב, אליה שקלתי לא לבוא כי לא היה לי חשק לראות אף אחד, וכאשר נכנסו קמו אנשים ומחאו לי כפיים, בקבוצת הדיון הבינלאומית שאני מנהל - בה אנשים כתבו עם הרבה כעס על הארגון ועם הרבה הערכה כלפי בתגובה לסיפור, וכמובן בהתכתבות במכון הישראלי לאנליזה קבוצתית. למדתי שקבוצה יכולה להרוס, אבל גם לתמוך, לחזק ולבנות. בראיה אחורה האתגר הכי קשה היה להנחות את הקבוצה הגדולה הגרופ אנליטית מיד לאחר האסיפה הכללית - מצד אחד לא להתנתק ולהיות מחובר לרגשות שלי ומצד שני להגיב באופן שקול ומקצועי. מצבים כאלו הם מבחן אמיתי ליכולת להישאר בעמדת מנחה. בניסיון לנתח את הדינאמיקה שפועלת בארגון ושעומדת כנראה מאחורי האירוע, אני חושב שמדובר במאבק כוח בין סקטורים אחרים בארגון (במיוחד סקצית הפסיכודרמה) לבין האנליזה הקבוצתית. זהו מאבק עם היסטוריה ארוכה. אי ההבנה לגבי מהי "התנהגות ראויה" כחבר בקבוצה גדולה רק ממחישה את הפער בין הקבוצות ומרחיקה עוד יותר אנליטיקאים קבוצתיים מהארגון. בנוסף נראה שאני מהווה איום על הנשיא הנכנס דויד גוטמן. הסיפור עוד לא הסתיים. למרות החלטת הוועד המנהל מיד לאחר הכנס להחזיר לי את תואר הכבוד, וכל מה שהם מתכוונים לעשות כדי לתקן את הטעות שלהם זה לפרסם את שמי בתוך רשימת מקבלי התארים. לדעתי זה לא יתקן את השם הרע שהחלטה הקודמת הוציאה לארגון, לא יקרר את אנשי האנליזה הקבוצתית, וגם לא יפצה אותי על עוגמת הנפש.

חיים

תגובתו של בני ריפא מכנס בקרטחנה בקולומביה

התנסות בפוליטיקה בארגון מקצועי

בעקבות הדיווח של רובי

בערך שנתיים לפני אוגוסט 2000 התקיים אי-שם ישיבה של מועצת המנהלים של IAGP. ההחלטה לקיים את הכינוס בירושלים הייתה מאחורינו. שלום ליטמן ושאני בראש הוועדה הארגונית. על הפרק עמדה השאלה: את מי לבחור ליו"ר הוועדה המדעית?

בתקופה ההיא, היה דוד קיפר (ז"ל) פעיל מאד במועצת המנהלים של IAGP. הוא היה פרופסור וראש המחלקה לפסיכולוגיה באוניברסיטת שיקגו בארה"ב, הוא נחשב לאמריקאי יותר מאשר ישראלי. אנחנו הכרנו אותו כאחד החלוצים של הפסיכודרמה בארץ ומרצה באוניברסיטת בר-אילן. תלמידו של מורנו ותושב רמת אביב.

הוא לא רק תמך באופן הצהרתי לקיים את הכינוס בירושלים אלא גם גייס תרומה כספית משמעותית לקרן מלגות למשתתפים שהיו זקוקים לעזרה. אני חשבת שלדוד קיפר איכויות שמתאימות להיות יו"ר הוועדה המדעית: אמריקאי, פסיכודרמטיסט, פרופסור בעל מוניטין, שנים רבות פעיל ב-IAGP.

באחת ההפסקות, עמדנו כמה חברים במעגל קטן. גזבר ה-IAGP היה במעגל. פתאום, ללא כל קשר לשיחה הקולחת, הוא פנה אלי ואמר לי בקול החלטי, בסימן קריאה, שהוא יודע שאנחנו, הישראלים, עשינו עסקה עם דוד קיפר, שהוא יגייס \$20,000 לכינוס ובתמורה אנחנו נדאג שהוא ימונה ליו"ר הוועדה המדעית.

הייתי המום ומשותק לרגע קט. להאשים אותי בפומבי בקבלת "שוחד" ובגלל זה אני מעלה בישיבה את השם של דוד קיפר כמועמד אפשרי? איבדתי את כושר השליטה על המחשבות שלי, על השרירים שלי, ובעיקר על הפה שלי. צעקתי לגזבר בקול רם: "אתה שקרן", "אתה מפיץ שקרים". הוא נכנס להתקף תקפני למדי. גבר חסון, 1.85 גובה, עוזב את המעגל הקטן וזז לקראתי בצעדים מאיימים. – "אתה קורה לי שקרן?!!" אני לא זז ולא מדבר. הוא ממשיך להתקרב ואז אני נסוג

אחורנית. העיניים שלי מסתכלות על העיניים שלו. הפנים שלו קולטים כמויות גדולות של דם רותח, ואני, זז אחורנית עד שהגעתי לקיר חוסם. אני מרגיש שהדם שלי אוזל. אני שותק ועומד זקוף ובעיניים פקוחות מחכה למכה. בינתיים הגיעו כמה חברים שהיו במעגל והיו עדים להתרחשויות וחצצו ביני ובין הגזבר. לאחר שהסכנה חלפה ואני קצת נרגעתי, שניים מהחברים אמרו לי שאני צריך לדווח למשטרה על התוקפנות הפיזית שחווייתי. לא התלוננתי ולא דיווחתי למשטרה. הרגשתי שזה היה חלק של משחק הפוליטי, שלפעמים מקבל גוון קודר וגועלי.

יושבת ראש של הועדה המדעית נבחרה, בהסכמתנו (שלום ואני), פרנסיס בונדס, שעשתה עבודה מצוינת. הגזבר לא בא לכינוס בירושלים.

מה בין כנסים קבוצתיים לכנסים זוגיים?

חיים וינברג

הזדמן לי להשתתף לאחרונה (27 אפריל 2012) בכנס על טיפול זוגי שהתקיים בקליפורניה. תוכלו למצוא את תכנית הכנס והפרטים עליו ב-<http://www.couplesconference.com/CC2012>.

הכנס אורגן על ידי מכון מילטון אריקסון שמארגן גם את הכנס המפורסם the evolution of psychotherapy שמתקיים אחת ל-4-5 שנים בארה"ב ומוזמנים אליו לתת הרצאות השמות הגדולים ביותר בעולם הפסיכותרפיה בכל אחד מהתחומים. הכנס הגדול הבא הזה (משתתפים בו 4000-8000 איש) יתקיים ב-15-11 בדצמבר 2013. כדאי כבר להירשם...

בכנס הזוגי הנוכחי הציגו בו כל ה"מי ומי" של עולם הטיפול הזוגי כיום (למי שמכיר את התחום, בין המציגים היו ג'ון גוטמן, הרוויל הנדריקס, אלן באדר ופיט פירסון, אסתר פרל, ותלמידים של סו ג'ונסון). כבר הרבה זמן שאני משתתף כמעט רק בכנסים של טיפול קבוצתי, בהם אני מרגיש כמו דג במים, מכיר את המציגים ואת המשתתפים, אז זו הייתה בשבילי הזדמנות לעשות הכרות עם קהל אחר ותכנים אחרים, וגם להשוות את האווירה והמבנה בשני סוגי הכנסים ולהגיע לכמה מסקנות מעניינות.

בכנס (שהיה בינלאומי למעשה וכלל גם משתתפים מישראל) השתתפו כ-700 איש. קצת פחות מהכנסים של האגודה האמריקאית או הבינלאומית לטיפול קבוצתי, אבל בסדר גודל דומה. מצאתי שהאווירה בכנס הטיפול הקבוצתי היא הרבה יותר חמה וידידותית, ותחושת הקרבה בין המשתתפים גדולה יותר. לדעתי, הדבר נובע ממבנה הכנס: בכנסים הקבוצתיים יש הרבה סדנאות עם מספר המשתתפים קטן, בהם המשתתפים עושים עבודה משמעותית ואישית, מתחברים לחברים האחרים בקבוצה והדבר משפיע על אווירת הכנס כולו. בכנס הזוגי, לאחר הרצאת הפתיחה, התחלקו המשתתפים ל-3 "סדנאות", שבכל אחת 200-300 איש. למעשה זו הייתה הצגה דומה למושב המליאה בה המציג הרצה ללא כל אינטראקציה בין המשתתפים או עבודה אישית שלהם. די מאכזב, למי שרגיל, כמוני, לסדנאות חוויתיות.

הבדל אחר מעניין היה בדרך שבה המציגים הביאו דוגמאות שהמחישו את התיאוריות. בכנס הזוגי כמעט בכל הרצאה או "סדנה", המציגים הראו קטע וידיאו של טיפול זוגי. זה היה מלמד ביותר, אבל גם מרוחק. בכנסים הקבוצתיים הרבה פעמים ההמחשה היא באמצעות דמו-גרופ, קבוצת הדגמה חיה בה המרצה מנחה משתתפים מתנדבים בהתאם לגישתו כשכל הקהל צופה במתרחש (מי שהיה בכנס הישראלי בפברואר 2012 זוכר כיצד ריצ'רד בילו הנחה קבוצה על הבמה). אין לי ספק שהרושם והחוויה מקבוצה כזו נשארים זמן רב יותר ויוצרים תחושה של השתתפות גם אצל הצופים.

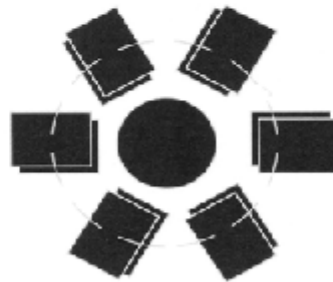
ייתכן שאני עושה אידיאליזציה מסוימת של כנסים קבוצתיים. מעניין לדעת אם זו גם החוויה שלכם

מכנסים לא קבוצתיים בארץ ובעולם והאם יש לכם תחושה דומה לשלי.

לידיעה: הכנס השנתי של האגודה האמריקאית לטיפול קבוצתי יתקיים בשנה הבאה בניו אורלינס (25 בפברואר - 2 במרץ 2013). עוד אין אתר.

IGA Diploma in Groupwork Practice (York): Diploma Year

**For students who have completed
an IGA Foundation or Introductory Course**

**Thirteen Fridays and two Saturdays
between 28 September 2012 & 22 June 2013.**

**Successful completion can lead to
Associate Membership of the IGA
as a Groupwork Practitioner**

Offered by York Groupwork Ltd in conjunction with:

אנשים מוכרים – מה זו קבוצה בשבילי ?

Some thoughts about what a Group Analytic group means to me.

1 I sit with a number of people [8] who accept some need for psychological change.

2. We sit together for conversation.

3. We are in a dynamic force field.

4, I sit with them as conductor listening for an underlying text.

5. We are at the edge of un-knowing.

6. I observe change and articulate change or its absence.

7. My mind set is an active passivity.

8. I silently formulate and reformulate dynamics and meanings to myself.

9. I wait for the right moment to speak. Speaking is utterance [Bakhtin] seeking a response to complete the meaning of the speech act.

Open mindingly listening for changes in the utterances of the participants.

10. I register and accept the registers of the participants.

11. Is coherency emerging?

12. I have an internal group map laid out by SH Foulkes.

13. We are always in an ever changing dynamic equilibrium.

My understandings are tentative they are my beliefs at the moment open to confirmation or disconfirmation according to responses.

These statements are what has filtered through my mind looking back over my many years as therapist.
That is all for now.

MATRIX J

פרשת "שלח" – תמר עיני להמן

הפרשה מוצאת את עם ישראל במדבר זמן קצר לפני הכניסה לארץ, עם ציפייה רבת שנים להניח את גופם ונפשם העיפה מחוסר ודאות, מנדודים, מדרך ומתלות בלתי נסבלת בכוחות עליונים. ובכל זאת, קצת לפני שהדברים יכולים להתממש עולה החשש והצורך לבדוק את הארץ.

"א וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר. ב. שְׁלַח-לְךָ אַנְשִׁים וַיְתֵרוּ אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר-אֲנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אֲבִיתוֹ תִּשְׁלְחוּ כָל נָשִׂיא בְהֶם. ג. וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּאָרָן עַל-פִּי ה' כָּלֶם אַנְשִׁים רֵאשִׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל הַמֵּה." במדבר י"ג

כאן שולח אלוהים שנים עשר איש, נציגים משנים עשר השבטים כדי לתור את הארץ.

ואותו הסיפור בגרסה אחרת מפיו של משה בנאומו לפני מותו :

"וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כְּלַכְּמֹ וַתֹּאמְרוּ נִשְׁלַחְהָ אַנְשִׁים לְפָנֵינוּ וַיַּחְפְּרוּ-לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ וַיָּשׁוּבוּ אֵתָנוּ דַּבֵּר אֶת-הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר נִעְלָה-בָּהּ וְאֵת הָעָרִים אֲשֶׁר נָבֵא אֵלֵיהֶן. כג וַיִּיטֵב בְּעֵינַי הַדַּבָּר וְאָקַח מִכֶּם שְׁנַיִם עֶשְׂרֵת אַנְשִׁים אִישׁ אֶחָד לְשִׁבְטוֹ." "דברים א'

לפי גירסתו של משה הייתה זו בקשת העם "לחפור את הארץ" ולבדוק אותה היטב, ומשה חשב שזהו רעיון טוב ותמך בביצועו.

אז מי הוא השולח, אלוהים או האדם? מי לוקח אחריות ומנהיגות על המשך מהלכיו של העם שנולד?

של מי הצורך בלראות את הארץ לפני הכניסה אליה? מי רואה את הנולד?

אלוהים ומשה שותפים להנהגה, מנחים קבוצה בצוותא (co-therapy). משימתם אינם קלה. להוציא קבוצה של עבדים עם תודעה קורבנית למקום שהוא בעצם דרך לא נודעת, עמומה ורבת מכשולים ולעשות מהם עם, מהווה מתכון להרבה תסכול וחיכוכים. מדובר בקבוצה שנולדה ביציאת מצרים וקבלה את שמה במעמד הר סיני, ועכשיו ממשיכה את מסעה במדבר לעבר הארץ המובטחת (המימוש, הריפוי), כלומר זוהי קבוצה בראשיתה. אלוהים ומשה מעורבים מאד, מתערבים הרבה, במילים, בניסים, בעידוד, ובהצבת גבולות. היכולת של העם לרכוש אמון היא מצומצמת מאד, ובאמת כל קושי שהם נתקלים בו שובר אותם לרסיסים. המנהיגים אינם טבולה רסה, העליות והמורדות של העם עוברים דרכם ומאתגרים אותם.

בפרשה הקודמת, בהעלותך, לאחר עוד משבר שעבר על העם, אלוהים ומשה כועסים מאד ומשה אומר דברים קשים:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-יְהוָה, לְמָה הָרַעַתָּ לְעַבְדְּךָ, וְלָמָּה לֹא-מָצִיתִי חַן, בְּעֵינֶיךָ: לְשׁוֹם, אֶת-מִשְׁאֵל כָּל-הָעָם הַזֶּה--עָלַי. יב הַאֲנֹכִי הָרִיתִי, אֶת כָּל-הָעָם הַזֶּה--אִם-אֲנֹכִי, יִלְדֶתִיהוּ: כִּי-תֹאמַר אֵלַי שָׂאוּ בְּחִיקְךָ, כְּאֲשֶׁר יֵשֵׂא הָאֱמֹן אֶת-הַיִּנֶּקֶה, עַל הָאָדָמָה, אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם. יג מֵאִין לִי בָשָׂר, לְתֵת לְכָל-הָעָם הַזֶּה: כִּי-יִבְכוּ עָלַי לֵאמֹר, תָּנָה-לָנוּ בָשָׂר וְנֹאכְלָה. יד לֹא-

אוכל אנכי לבדי, לשאת את-כל-העם הזה: כי כבד, ממני. טו ואם-ככה את-עשה לי, הרגני נא הרג-אם-מצאתי חן, בעיניך; ואל-אראה, ברעתי.

משה רואה במנהיגות שלו את העם הזה משהו שעושה לו רע, הוא חש דחיה כלפי העם ומרגיש חסר אונים וחסר ישע מול הכובד של משאם עליו.

אלוהים מיד נותן לו עצה ליצור קבוצה של שבעים מזקני ישראל שתיקח חלק במנהיגות שלו.

בפרשת שלח, לאחר שהמרגלים שבים מהסיור בארץ ומספרים על הענקים היושבים בארץ ועל הערים הבצורות הגדולות, ועל כוחם הדל מול אלו, בכו שוב בני ישראל וביקשו את נפשם למות, או לפחות לשוב מצרימה, אמנם למקום של עבדות, אך לפחות למקום שהרע שבו מוכר וצפוי, וככה, נוסף יותר ביטחון ממקום בו הם נדרשים לחצוב את דרכם במרחב של חירות המחייבת אחריות. במילים אחרות, הקבוצה לא מאמינה ביכולות שלה, מתקשה להיפרד מהדפוסים שמכשילים אותה לגדול ולצמוח, ונאחזת בקורבניות.

כאן נשבר המנהיג השני, אלוהים, ושופך מררתו בפני משה:

יא ויאמר יהוה אל-משה, עד-אנה ינאצני העם הזה; ועד-אנה, לא-יאמינו בי, בכל האתות, אשר עשיתי בקרבם. יב אכנו בדבר, ואורשנו; ואעשה, אתך, לגוי-גדול ועצום, ממנו.

הנטייה הטבעית של משה היא להגיב ב: אני לא יכול, הרוג אותי

הנטייה הטבעית של אלוהים כשחש שלא מאמינים בו היא להגיב ב: אהרוג, אשמיד, אכלה אותם.

ובכל זאת, הקיצוניות בתגובתם כאן היא גם חלק מ'הזדהות השלכתית' דרכה הם חשים תחושות קשות מאד שחווה העם: אימה שנאה, דחייה, רוע, אכזריות, וחוסר אונים. (שלב סכיזופרנואידי).

מכיוון שהמנחים נשברים בתורות ולא במקביל, הם יכולים גם לתמוך זה בזה.

על "הלא יכול" של משה מציע אלוהים למשה ליצור "מטריקס" מנהיגותי שישא איתו בעול ויפיג את בדידותו וחוסר בטחונו. זוהי עצה חברית ורגישה שלא משתכנעת בקלות שמשה לא יכול, אך מצד שני כן ערה לקושי בו הוא נתון. קבוצה כזו יכולה להוות סוג של תיקון, לחבר את העם לחלק המנהיגותי שבו, לעודד אותו לקחת אחריות וכך להתחבר לחינוניות שבו ולהתחזק. זוהי דרך לרכך את הזוגיות המעוררת קנאה בין אלוהים למשה שמשאירה את העם מחוץ לתחום.

ומצד שני, אלוהים עצמו נזקק למשה כדי שיציב לו מראה ודרכה יזכיר לו מי הוא, ברגעים בהם הפגיעות שלו מעבירה אותו על דעתו. משה משקף לו שברגע זה הוא מגיב מחלק אחד שלו ולא מהשלם שבו.

למען האמת התירוצים הראשונים של משה הם יותר מהמקום של "מה יגידו השכנים אם תהרוג את העם שלך", אבל בהמשך הוא נוגע במהות העניין:

ועתה, גְדֹל-נָא כַח אֲדֹנָי, כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ, לֵאמֹר. יַח יְהוָה, אֶרְךָ אַפַּיִם וְרַב-חֶסֶד, נִשְׂא עֵוֹן, וּפְשָׁע; וְנִקָּה, לֹא יִנְקָה--פֶּקֶד עֲוֹן אָבוֹת עַל-בְּנֵי, עַל-שְׁלֵשִׁים וְעַל-רִבְעִים. יט סֶלַח-נָא, לְעֹוֹן הָעָם הַזֶּה--כַּגְדֹּל חֶסְדְּךָ; וְכְאֲשֶׁר נִשְׂאָתָה לְעַם הַזֶּה, מִמִּצְרַיִם וְעַד-הַנֵּה. כ וַיֹּאמֶר יְהוָה,

דרך העזרה של משה מתבונן האלוהים בעצמו ומגיע לסליחה.

אלוהים ומשה זקוקים זה לזה כדי להרחיב את שדה הראיה שלהם, כדי לא להישאר בראיה חלקית. אלוהים רואה את מנהיגותו של משה הרבה מעבר לפחד שמקנן בו. הוא גם מנסה לעזור למשה לנסות להעצים את העם ולגלות את חירותו דרך היותו שלו על השליטה והמרכזיות.

משה מהצד השני רואה את אלוהים ראייה שלמה גם כשהוא משתלח ושואף לנקמה.

כל אחד מהם מזכיר לשני מי הוא באמת, כיאה לשותפים שיוצאים למסע משותף ומתחייבים להיות אחד עבור השני גם ברגעי שפל. מרגש בעיניי שהתורה לא חוסכת בתיאור רגעי הכישלון, הקושי, והמשברים של אלוהים ומשה. ומרגש עוד יותר החיבור הכל כך אינטימי של אלוהים ומשה, שלא יחזור בשום מערכת יחסים שכזו לעולם.

אז אולי את הסתירה שהבאתי בתחילה אפשר ליישב בכך שלאחר כמעט 40 שנה של מנהיגות משותפת אלוהים ומשה חולקים רגעים של תיאום והסכמה כזו שאישורו של משה לבקשת העם לשלוח מרגלים היה מתוך תחושה עמוקה שאלוהים בעצם מבין ומאשר איתו את המהלך.

אולי.

אבל אולי זה גם יותר מזה. יתכן שזו הדרך של המנהיגים לחשוף את העם ואת עצמם לסוגים שונים של ראייה, לחדד אצלם את היכולת להתבונן שוב ושוב באלו משקפיים הם רואים את המציאות. יש משהו מאד ריאלי בלפחד מהענקים שישנם בארץ, אך האם יוכל העם לראות את החזון שמעבר למציאות? האם יוכלו לוותר על העמדה התבוסתנית שמשאירה אותם קטנים וחסרי ישע? האם יוכלו להתחבר לתודעה של יוצרים ומהפכנים שאמונתם חצתה גבולות וימים? האם יתחברו לשליחות ממבט פנוראמי סקרן ופתוח? או שילכו אליה משוחדים מראש, כדי לאשש את דעתם המוצקה שהם אינם יכולים ומוטב להם לחזור להיות עבדים?

"וראיתם את הארץ"

ומצד שני "לא תתורו...אחרי עיניכם"

וכמו שלעם קל "לראות" את הענקים ולא את הכוחות שיש בו, כך גם למשה קל "לראות" שאינו יוכל עוד ושהוא משליך הכל מאחוריו, ולא קל "לראות" פתרון קל של פירוק והרכבה מחדש. אולם, דרושה ראייה שלמה, לא רק מראה עיניים, לא רק השגת השכל וההיגיון, ולא רק הקשבה לרגש, אלא גם ראיית הפנימיות של הדברים, ראיית הפוטנציאל הגלום בהם. דרושה ראייה אלוהית ואנושית בו זמנית, לכל אחת מהן יש מקום, כל אחת מהן היא חשובה, כל אחת מהן תלויה באחרת. שתי הציטטות בתחילת הטקסט הם שני מבטים שונים על אותו סיפור-אלוהים שולח, או העם מבקש ומשה שולח. השליחות הגיעה ובוצעה גם ממקום גבוה של אמונה וראיית הפוטנציאל הגלום, וגם ממקום של חיבור לרגש ולמציאות. שני הסיפורים משלימים זה את זה.

במקרה שלנו, ואולי זה נכון תמיד, משהו היה צריך למות כדי שמשהו חדש יולד.

דור המדבר, דור העבדים, לא נכנס לארץ, הוא מת במדבר. העמדה הקורבנית ניצחה והפילה אותו.

מנחי הקבוצה נדרשו לחכות ארבעים שנה כדי שמערכת ההגנות הקשיחה תגוע ואפשר יהיה לעשות עוד צעד קדימה, כלומר להיכנס לגבולות חדשים של ארץ, לגבולות חדשים של תודעה. גם משה, המנהיג של העם היונק כבר לא מתאים יותר להנהיג את העם ההולך על שתי רגליו. זו הבנה כואבת שהוא ושותפו נדרשו להבין ולקבל.

הדור הבא צמח עם זרעים של קבוצה מלוכדת שמתחילה להשתחרר מכבלים של עבדות. הוא מביא איתו אופטימיות, כוחות נפש חיוניות, וראייה רחבה ויוצרת.

כלב בן יפונה ויהושע בן נון, הם שיעבירו את העם לעבר דרכם החדשה....

ואלוהים, לאט לאט ובהדרגה יפנה את מקומו לאדם, יתבונן ויתערב לעיתים רחוקות יותר...עם מי הוא ישוח את ליבו בצר לזו?